

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Articulus IV. vtrum hæc scientia fuerit maior scientia Angelorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

est corpori obligata, & quodammodo ei subiecta, & ab eo dependens. Et ideo anima beata, & ante resurrectionem & post, intelligere possunt absque conversione ad phantasmatum. Et hoc etiam oportet dicere de anima Christi, quae plene habuit facultatem comprehensivam.

Ad primum ergo dicendum, quod similitudo illa, quam Philosophus ponit, non attenditur quantum ad omnia. Manifestum est enim, quod finis potentiae visus est cognoscere colores: finis autem potentiae intellectus non est cognoscere phantasmatum, sed cognoscere species intelligibiles, quas apprehendit à phantasmatibus & in phantasmatibus, secundum statum praesentis vitae. Est igitur similitudo, quantum ad hoc, ad quod respicit utraque potentia, non autem quantum ad hoc, in quod utriusque potentiae conditio terminatur. Nihil autem prohibet secundum diversos status, ex diversis rem aliquam ad suum finem tendere: finis tamen proprius intellectus ut semper est unus. Et ideo licet visus nihil cognoscat absque colore, intellectus tamen secundum aliquem statum potest cognoscere absque phantasmatum, sed non absque specie intelligibili.

Ad secundum dicendum, quod, licet anima Christi fuerit eiusdem naturae cum animabus nostris, habuit tamen aliquem statum, quem animae nostrae non habent nunc in re, sed solum in spe, scilicet statum comprehensivum.

Ad tertium dicendum, quod, licet anima Christi potuerit intelligere, non convertendo se ad phantasmatum, poterat tamen intelligere, se ad phantasmatum convertendo. Et ideo sensus non fuerunt frustra in ipsa, praesertim cum sensus non datur homini solum ad scientiam intellectualem, sed etiam ad necessitatem vitae animalis.

COMMENTARIUS.

Expositio huius articuli ex libris de anima supponenda est, nihil enim aliud est converti ad phantasmatum, quam quod Aristoteles dixit, necessarium esse intelligentem phantasmatum speculari. Et hanc necessitatem negat D. Thomas habuisse animam Christi in usu huius scientiae, etiam dum erat in corpore mortali, quia tunc etiam erat beata, & ideo non erat subiecta corpori in actionibus mentis. Addit vero D. Thomas in solutione ad tertium, potuisse animam Christi in usu huius scientiae converti ad phantasmatum, quod infra in disputatione explicabitur.

ARTICVLVS III.

Utrum haec scientia fuerit collatiua.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod anima Christi hanc scientiam non habuerit per modum collationis. Dicit enim Damascenus in 3. lib. * In Christo non dicimus consilium, neque electionem. Non autem remouentur haec à Christo, nisi in quantum important collationem & discursum. Ergo videtur, quod in Christo non fuerit scientia collatiua vel discursiva.

2. Præterea, Homo indiget collatione & discursu rationis, ad inquirenda ea, quae ignorat. Sed anima Christi cognouit omnia, ut supra dictum est. * Non ergo in ea fuit scientia discursiva vel collatiua.

3. Præterea, Scientia animae Christi se habuit per modum comprehensivum, qui Angelis conformatur, ut dicitur Matth. 22. Sed in Angelis non est scientia discursiva seu collatiua: ut patet per Dionysium. * 7. cap. de Divinis nominibus. Ergo nec etiam in anima Christi fuit scientia discursiva seu collatiua.

Sed contra est, quod Christus habuit animam rationalem, ut supra dictum est. * Propria autem operatio animae rationalis est conferre & discurre de uno in aliud. Ergo in

A Christo fuit scientia discursiva vel collatiua.

a Respondeo dicendum, quod aliqua scientia potest esse discursiva vel collatiua dupliciter. Uno modo quantum ad scientiam acquisitionem: sicut accidit in nobis, qui procedimus ad cognoscendum unum per aliud, sicut effectus per causas, vel de conuerso. Et hoc modo scientia animae Christi non fuit discursiva vel collatiua: quia haec scientia, de qua nunc loquimur, fuit sibi diuinitus indita, non per investigationem rationis acquisita. Alio modo potest dici aliqua scientia discursiva vel collatiua, quantum ad usum: sicut inter alios scientes, ex causis concludunt effectus, non ut de nouo addiscant, sed volentes ut scientia, quam iam habent. Et hoc modo scientia animae Christi poterat esse collatiua & discursiva: poterat enim ex uno aliud concludere, sicut sibi placebat. Sicut Matth. 17. Cum Dominus quaesisset à Petro, à quibus reges terrae tributum acciperent, à filiis suis, an ab alienis, Petro respondente, quod ab alienis, conclusit. Ergo liberi sunt filii.

Ad primum ergo dicendum, quod à Christo excluditur consilium, quod est cum dubitatione, & per consequens electio, quae in solutione tale consilium includit. Non autem à Christo excluditur usus consiliandi.

Ad secundum dicendum, quod ratio illa procedit de discursu & collatione, prout ordinatur ad scientiam acquirendam.

Ad tertium dicendum, quod Beati conformantur Angelis, quantum ad dona gratiarum, manet tamen differentia, quae est secundum naturam. Et ideo ut collatione & discursu, est connaturale animabus Beatorum, non autem Angelis.

COMMENTARIUS.

Sensus quaestiones est, an cognitio huius scientiae fiat per discursum. Et respondet D. Thomas, comparatam esse hanc scientiam sine discursu, quia à Deo infusa est: tamen usum eius potuisse esse cum discursu, ut Matth. 17. ex eo, quod reges accipiunt tributum ab alienis, & non à filiis, conclusit Christus. Ergo liberi sunt filii. Quod sane testimonium, quo D. Thomas utitur, est quidem probabile, non tamen virgens: tum quia poterat per modum discursus explicari, quod sine discursu concipiebatur: tum etiam, quia licet discursus vocis à discursu mentis procederet, poterat ad cognitionem naturalem seu acquiritam pertinere. Ratio vero D. Thomae solū est, quia poterat anima Christi ex uno aliud concludere, sicut sibi placebat. Vbi est aduertendum, D. Thomam solum docere in conclusione, potuisse Christum discurre per hanc scientiam, non vero indigni se tali discursu. In solutione vero ad secundum, si attente cum argumento conferatur, videtur hoc addere. Sed exponendus videtur, iuxta ea, quae dixerat in corpore. Quid vero de re ipsa sciendum sit, infra dicam.

ARTICVLVS IV.

Utrum haec scientia fuerit maior scientia Angelorum.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod huiusmodi scientia in Christo fuerit minor, quam in Angelis. Perfectio enim proportionatur perfectioni. Sed anima humana secundum ordinem naturae est infra naturam Angelicam. Cum igitur scientia, de qua nunc loquimur, sit indita anima Christi ad perfectionem ipsius, videtur, quod huiusmodi scientia fuerit infra scientiam, quae perficitur natura angelica.

2. Præterea, Scientia animae CHRISTI fuit aliquo modo collatiua & discursiva, quod non potest dici de scientia angelica.

74.
3 di. 4. ar. 3.
43. 4. ar. 1. q.
10 ar. 3. ad 1.
113 c. 14. no
paul. 1. 1. 1.
113 c. 2. 22.

Cap. 7. inter
princip. &
med.

113 ar. 3.

Matth. 17.

75.

Sup. q. 10 ar.
4. 4. inf. ar.
6. 1. 6. 7. 34.
ar. 4. c. 6. q.
59 ar. 6. c. 6.
3 di. 14. ar. 1.
7. 2. 1. ar. 3.
q. 2. c. 6. ar.
3 q. 2. c. 6. ve
ri q. 20 ar. 3.
c. 6. ar. 4. c. 6.
c. 6. c. 6. op.
3. c. 123.

angelica. Ergo scientia anima Christi fuit inferior scientia Angelorum.

3. Præterea, Quanto aliqua scientia est magis immaterialis, tanto est potior. Sed scientia Angelorum est immaterialior, quam scientia anima Christi: quia anima Christi est actus corporis, & habet conuersionem ad phantasmata, quod de Angelis dici non potest. Ergo scientia Angelorum est potior, quam scientia anima Christi.

Sed contra est, quod Apostolus dicit Hebraeorum 2. Eum autem, qui modico, quam Angeli, minoratus est, videmus IESUM, propter passionem mortis, gloria & honore coronatum. Ex quo apparet, quod propter solam passionem mortis dicatur Christus ab Angelis minoratus: non ergo propter scientiam.

Respondendo dicendum, quod scientia indita anime Christi, potest dupliciter considerari. Vno modo secundum illud, quod habuit à causa influente: alio modo secundum id, quod habuit ex subiecto recipiente. Quantum igitur ad primum scientia indita anime Christi, fuit multo excellentior, quam Angelorum scientia, & quantum ad multitudinem cognitorum, & quantum ad scientiam certitudinem: quia lumen spiritualis gratia, quod est inditum anime Christi, est multo excellentius, quam lumen, quod pertinet ad naturam angelicam. Quantum autem ad secundum, scientia indita anime Christi, est infra scientiam angelicam, scilicet quantum ad modum cognoscendi, qui est naturalis anime humanae, qui, scilicet, est per conuersionem ad phantasmata, & per collationem & discursum. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

COMMENTARIUS.

Titulus huius articuli à D. Thoma in corpore explicatur ubi docet, hanc scientiam animæ Christi, quoad obiectum, claritatem, & certitudinem, fuisse excellentiorem scientia angelica: tamen ex parte subiecti fuisse secundum quid minus perfectam, quantum ad modum cognoscendi per conuersionem ad phantasmata, & per discursum. Quæ doctrina quoad priorem partem ex dictis præcedenti disputatione satis est manifesta, & patebit amplius ex disputationibus sequentibus: quoad posteriorem vero partem est valde difficilis, ut infra videbimus disputatione sequenti.

ARTICVLVS V.

Utrum hæc scientia fuerit habitualis.

Quintum sic proceditur. Videtur, quod in Christo non fuerit habitualis scientia. Dicitur enim, quod animam Christi decuit maxima perfectio scientia. Sed maior est perfectio scientia existens in actu, quam existens in potentia vel habitu. Ergo conueniens fuisse videtur, quod omnia sciret in actu. Non ergo habuit habituales scientiam.

2. Præterea, Cum habitus ordinetur ad actum, frustra videtur esse habitualis scientia, quæ nunquam in actum reducitur. Cum autem Christus sciret omnia (sicut iam dictum est *) non potuisset actu omnia illa considerare, vnum post aliud cogitando: quia infinita non est enumerando pertransire. Frustra igitur fuisset in eo quorundam scientia habitualis, quod est inconueniens. Habuit ergo actuales scientiam omnium quæ sciuit, & non habituales.

3. Præterea, Scientia habitualis est quedam perfectio scientis. Perfectio autem est nobilior perfectibili. Si igitur in anima Christi fuisset aliquis habitus scientia creatus, sequeretur, quod aliquid creatum esset nobilius, quam anima Christi. Non igitur in anima Christi fuit scientia habitualis.

A Sed contra, scientia Christi, de qua nunc loquimur, vniuersa fuit scientia nostra, sicut anima eius fuit vnus species cum anima nostra. Sed scientia nostra est in genere habitus. Ergo & scientia Christi fuit habitualis.

b Respondendo dicendum, quod sicut supra dictum est, modus habitus scientie indita anime Christi fuit conueniens ipsi subiecto recipienti: nam receptum est in recipiente per modum recipientis. Est autem hic modus connaturalis anime humane, ut quandoque sit intelligens actus, quandoque in potentia: medium autem inter puram potentiam & actum completum, est habitus eiusdem generis est medium & extrema: & sic patet, quod modus connaturalis anime humane est, ut recipiat scientiam per modum habitus. Et ideo dicendum est, quod scientia indita anime Christi fuit habitualis, & poterat ea vti, quando volebat.

c Ad primum ergo dicendum, quod in anima Christi fuit duplex cognitio, & verique quodammodo perfectissima. Vna quidem excedens modum naturæ humane, quæ, scilicet, vidit Dei essentiam, & alia in ipsa: hæc fuit perfectissima simpliciter, & talis cognitio non fuit habitualis, sed actualis respectu omnium, quæ hoc modo cognouit. Alia autem cognitio fuit in Christo secundum modum proportionatum humane nature: prout, scilicet, cognouit res per species sibi diuinitus inditas, de qua cognitione nunc loquimur. Et hæc cognitio non fuit simpliciter perfectissima, sed perfectissima in genere humane cognitionis: vnde non oportuit, quod esset semper in actu.

d Ad secundum dicendum, quod habitus reducitur in actum ad imperium voluntatis, nam habitus est, quo quis agit, cum voluerit. Voluntas autem indeterminata se habet ad infinita. Nec tamen hoc est frustra, licet non in omnia actualiter tendat, dummodo tendat actualiter in id, quod conuenit loco & tempore. Et ideo etiam habitus non est frustra, licet non omnia reducatur in actum, quæ habuit subiacent, dummodo reducatur in actum id, quod congruit ad debium finem voluntatis, secundum exigentiam negotiorum & temporis.

d Ad tertium dicendum, quod bonum, sicut & ens, dupliciter dicitur. Vno modo simpliciter: & sic bonum & ens dicitur substantia, quæ in suo esse & in sua bonitate subsistit. Alio modo dicitur ens & bonum secundum quid: & hoc modo dicitur ens & bonum accidens: non quia ipsam habeat esse & bonitatem, sed quia eius subiectum est ens & bonum. Sic igitur scientia habitualis non est simpliciter melior, aut dignior, quam anima Christi, sed secundum quid, cum tota bonitas habitualis scientie cedat in bonitatem subiecti.

COMMENTARIUS.

Nomine habitus significari potest quodlibet lumen, vel species, quod est principium actus secundum. Et hoc modo non tam disputat D. Tho. quam supponit, in hac scientia dari habitum, seu aliquid, quod sit principium actus secundum, de quo principio magis disputat artic. sequenti. Tribus autem modis potest infundi aliqua scientia: vno modo solum quasi transeunt, quia, scilicet, tantum durat aliquo breui tempore, quo durat actus, & tunc non dicitur esse habitualis, quia non infunditur permanentiter per modum habitus, sed per modum dispositionis. Secundo modo potest infundi scientia, & lumen eius permanentiter, ita tamen, ut semper sit in actu secundo, ut scientia beata: & hæc non tam vocatur habitualis, quam actualis. Tercio modo infunditur ita, ut maneat in operante, saltem quoad actum primum, & in voluntate eius sic uti illa, vel cessare ab actu secundo. Et in hoc sensu tractat D. Tho. an hæc scientia infusa habitualis sit.

b Respondet, affirmando esse habituales. Ratio eius

76.
2. dist. 14. ar.
1 q. 2. & 3. &
vert q. 20.
ar. 2 q. 9. ar.
1.

7. 10. ar. 1.